herpy

AGAMER

Kraveagam

Chlamydosaurus kingii

Chlamydosaurus kingii er en stor, trælevende agam fra det nordlige Australien og det sydlige New Guinea. Den er kendt for den store hudkrave om halsen, som den spærrer ud i et truende forsvar. Den bliver 60-90 cm, er dagaktiv og lever af insekter. Til gengæld kræver den et meget højt terrarie, kraftig varme og UVB, og den er sky og let at stresse.

Familie: Agamidae Engelsk: Frilled Lizard Tidligere navn: *Clamydosaurus kingii* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**60-90 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**400-870 g**
Levetid	**8-10 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Træboende**
Biotop	**Savanne og tørskov**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**150 × 75 × 150 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Hotspot	**38-42 °C**
Temperatur, nat	**23-27 °C**
Luftfugtighed	**60-70 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter**
Holdes	**Enkeltvis eller parvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**24-36 mdr.**
Kuldstørrelse	**4-20 æg**
Kuld pr. år	**2-4**
Inkubation	**70-110 dage** ved 28-29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Ikke omfattet**
EU-bilag	**Ikke omfattet**
IUCN	**Ikke truet (LC)**

Arten er ikke opført på CITES eller i EU's bilag, så der kræves ingen CITES-papirer. Ingen agamer står på den danske liste over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015), og arten er ikke på EU's liste over invasive arter. Spørg sælger om dyrets herkomst.

Om arten

Chlamydosaurus kingii er den eneste art i slægten og en af de mest genkendelige øgler overhovedet. Dyret har et stort, bredt hoved, lange ben og en lang hale, der udgør det meste af længden. Om halsen sidder en hudkrave, der ligger som en kappe over skuldrene, når den er foldet sammen. Bliver dyret truet, åbner det munden, hvæser og spærrer kraven ud til en skive, der kan måle omkring 30 cm på tværs. Kraven udspændes af lange, stavformede tungebensknogler og tjener som trussel og som signal mellem dyrene. Slægtsnavnet hentyder til den: det kommer af græsk chlamys, kappe, og sauros, øgle.

Farven er grå, brun, orangebrun eller næsten sort på ryggen og lysere på undersiden. Kraven har forskellig farve efter oprindelse: rød hos dyr fra Kimberley i vest, orange i midten og gul til hvid i øst og på New Guinea. Farven siger noget om, hvor linjen stammer fra, men ikke noget sikkert om dyrets pasningsbehov.

Hannerne bliver op til omkring 90 cm inklusive hale og kan veje over 800 g; hunnerne bliver omkring to tredjedele så lange og vejer op til ca. 400 g. Hannen har større krave, hoved og kæber. I fangenskab kan dyrene blive omkring 8-10 år. Arten blev beskrevet i 1825 af John Edward Gray. Genetisk deler arten sig i tre adskilte linjer langs Australiens nordkyst, men den regnes stadig som én art.

Dyret er stille og bruger det meste af dagen på at holde udkig fra en stamme. Det er sky og stresser let, og et dyr, der gentagne gange tvinges til at vise kraven, tager skade af det. Arten er et dyr at se på, ikke at håndtere, og den passer til en erfaren holder med plads til et meget højt terrarie. Avl i fangenskab kræver gode avlsdyr og en kølig hvileperiode, og en del dyr i handlen er vildfangne, også når de sælges som opdrættede.

Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Chlamydosaurus kingii lever i det nordlige Australien og det sydlige New Guinea. I Australien går udbredelsen fra Kimberley i Western Australia gennem Top End i Northern Territory til Cape York i Queensland og videre mod syd til egnen omkring Brisbane. På New Guinea findes arten i Trans-Fly-området på både den papuanske og den indonesiske side. Dyrene er formentlig kommet til New Guinea, da havet stod lavt, og øen hang sammen med Cape York.

> **Oprindelig udbredelse:** Australien, Papua Ny Guinea og Indonesien.

LEVESTED

Arten lever i savanne og åben, tør skov, mest eukalyptus, med græsbund og få buske. Den foretrækker højere, godt drænet terræn med mange træarter og undgår lavtliggende sletter med melaleuca og pandanus. Over 90 % af tiden tilbringer den i træerne, hvor den sidder lodret på stammen og venter på bytte. Den går kun ned for at æde, parre sig eller skifte træ.

Klimaet har en tydelig regntid og tørtid. I regntiden er dyrene mest aktive og sidder lavt i mindre træer. I tørtiden søger de højere op i store træer, nedsætter stofskiftet og spiser mindre. Kropstemperaturen kan komme op på omkring 40 °C. Morgen og sen eftermiddag soler dyret sig på stammen, og i dagens varmeste timer søger det skygge højere oppe i kronen.

Pasning

TERRARIET

Et voksent dyr skal have et terrarie på mindst 150 × 75 × 150 cm (længde × bredde × højde). Højden er vigtigere end gulvarealet, for arten er trælevende, og hvor højt dyret kan sidde, giver tryghed. Et par kræver mere, gerne op til 200 cm i højden. Unger kan starte i et mindre terrarie, men de vokser hurtigt og skal snart flyttes.

Indret med kraftige grene i mange tykkelser, lodret, på skrå og vandret, og sæt en gren eller hylde øverst i baggrunden som solplads. Dyret sidder lodret på stammen, så mindst én tyk, lodret gren er vigtig. Dæk tre sider af terrariet til, så dyret kun kan se ud af forsiden. Et dyr, der føler sig udstillet, bliver sky og stresset.

Bunden er en blanding af kokosfibre, legesand og gødningsfri havejord i et lag på ca. 5 cm, der holder fugten uden at støve. Ventilationen skal være god, men ikke så stor, at fugten forsvinder. Låg og døre skal kunne låses.

Læs mere: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Solpladsen skal ligge øverst i terrariet og have en overfladetemperatur på 38-42 °C, med omkring 40 °C som udgangspunkt. Angivelserne svinger fra 35 til 46 °C, så følg dyrets adfærd: et dyr, der konstant sidder med åben mund på solpladsen, har det for varmt. Luften i resten af terrariet er 27-32 °C, og den køligste ende må ned til 27 °C. Om natten falder temperaturen til 23-27 °C om sommeren og 23-25 °C om vinteren.

Placér varmelamperne så højt, at dyret ikke kan komme tæt på pæren. Kraven kan brænde, hvis dyret sidder for tæt på en varm lampe i længere tid. Brug keramiske fatninger, gitter foran pærerne og termostatstyring. Om vinteren eller i et køligt rum kan en keramisk varmer holde luften varm. Mål med digitale termometre øverst, midt og nederst, og mål solpladsens overflade med et IR-termometer. For lav temperatur giver dårlig fordøjelse og et svagt immunforsvar.

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden skal ligge på 60-70 %, og terrariet skal sprøjtes. Arten lever i et klima med kraftig regn om sommeren og drikker vanddråber. Et regnanlæg, der kører et par gange om dagen, passer bedst. En lav skål på bunden bruges sjældent, men kan stå der, og en varmekilde under skålen hæver fugten.

Unger sprøjtes tre gange om dagen, når de fodres, og voksne dyr kan få et regnskyl hver dag. Et tørstigt dyr drikker efter få minutters sprøjtning. Tegn på udtørring er indsunkne øjne og løs hud, der bliver stående, når den klemmes let. Et udtørret dyr skal til dyrlæge. Mellem sprøjtningerne skal terrariet kunne tørre lidt op, så der ikke opstår skimmel.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og soler sig, så den har brug for et kraftigt lys over hele terrariet og en solplads med varme- og UVB-lys. Sæt en lysstofrørs- eller LED-lampe på 6.500 K i terrariets længde ud over varmelamperne.

UVB er nødvendigt. Arten hører til Ferguson-zone 3, en soler i åben eller delvis sol. Et T5 HO-rør på 10-12 % over solpladsen i et reflekterende armatur er et godt udgangspunkt. Kontrollér afstanden med en UV-måler, og skift rørene efter producentens anvisning. Lyset skal være tændt omkring 13 timer om dagen om sommeren og 11 timer om vinteren.

Læs mere: Lys og UVB

FODER

Chlamydosaurus kingii er insektæder. Foderet består af fårekyllinger, kakerlakker, sommerfuglelarver, silkeorme og enkelte supermelorme. Termitter og myrer er de vigtigste byttedyr i naturen. Voksne dyr kan få en enkelt nyfødt mus som godbid. Frugt og grønt bliver nogle gange spist og andre gange ignoreret; det kan tilbydes hakket i en skål, men er ikke nødvendigt.

Unger fodres op til tre gange om dagen med insekter, der ikke er større end to tredjedele af hovedets bredde. Voksne dyr fodres en gang om dagen eller hver anden dag. Giv, hvad dyret æder på ca. 10 minutter. Drys insekterne med kalk og D3 ved hvert eller hvert andet foder. Drægtige hunner skal have flere foderdyr og kalk ved hvert foder. Fedme er en risiko hos voksne dyr, der får for meget.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

C. kingii er rolig og stillesiddende i terrariet, men sky over for bevægelser i rummet. Nogle dyr tåler at blive taget ud, men håndtering stresser dem let, og dyret kan hvæse, spærre kraven ud og bide. Kraven skal ikke fremprovokeres, for det belaster dyret.

Dyrene holdes bedst enkeltvis. Et par er muligt i et stort terrarie, og så yngler de sandsynligvis. To hanner må aldrig sættes sammen, for de kæmper og bider hinanden i hovedet. To hunner af samme størrelse går som regel godt sammen. Nye dyr, især vildfangne, skal i karantæne, og en afføringsprøve bør undersøges for parasitter.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannerne er større og har større krave, hoved og kæber end hunnerne. Arten er kønsmoden omkring 2-årsalderen, og dyr på 2-3 år er det bedste udgangspunkt for avl. En hun skal være fuldt udvokset og i god foderstand før parring, for æglægning dræner hende for kalk og kræfter; unge, voksende hunner risikerer æglægningsbesvær. Kønnet er svært at se på unge dyr; størrelsen og kravens bredde viser sig først med alderen.

PARRING

I naturen parrer arten sig i slutningen af tørtiden og i regntiden, fra oktober eller november til februar eller marts. Hannerne er territoriale og viser kraven til hinanden og til hunnerne med åben mund.

En kølig hvileperiode på omkring to måneder om vinteren fremmer avlen. Sænk dag- og nattemperaturen med 5-6 °C og lyset med ca. to timer gradvist over 2-4 uger, og sprøjt kun hver anden dag. Dyrene bliver mindre aktive og æder mindre. Hold dem under opsyn, og afbryd hvileperioden, hvis et dyr taber sig. Bagefter skrues varme og lys op igen i løbet af en uge, og daglig sprøjtning sætter parringen i gang. Hunnen sættes til hannen, ikke omvendt, og hun skal være i fin form og æde godt. Overvåg dyrene, så hannen ikke bider for hårdt.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen lægger omkring 45 dage efter parringen og derefter cirka hver 45. dag, i alt 2-4 kuld i en sæson. Et kuld er typisk på 4-13 æg, i gennemsnit 6-8, og kan nå over 20. I naturen graver hun en lav grube i sandet jord uden skygge. I terrariet skal hun have en kasse på mindst 30 × 25 × 20 cm med mindst 15 cm fugtig, fast blanding af kokosfibre, sand og jord i den varme ende. Hun dækker æggene omhyggeligt til, så kassen skal tjekkes ofte. Mangler hun et egnet sted, kan hun tilbageholde æggene, og det er livsfarligt. Taber hun sig efter æglægningen, skal hun hvile fra hannen i mindst en måned. Giv kalk ved hvert foder i hele sæsonen.

INKUBATION

Æggene graves forsigtigt op og lægges i en lukket boks med fugtigt, men ikke vådt substrat, fx den samme blanding som i æglægningskassen eller vermiculit, med et par små lufthuller. Ved 28-29 °C klækker de efter 90-110 dage; i naturen tager det omkring 70 dage og op til fire måneder. Arten har temperaturafhængig kønsbestemmelse: mellemtemperaturer giver flest hanner, mens både lave og høje temperaturer giver flest hunner.

Læs mere: Inkubation af æg

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er aktive og ædelystne og har en forholdsmæssigt lille krave. De er lettere at passe end vildfangne voksne dyr. Et kuld kan vokse op sammen i et terrarie på omkring 90 × 45 × 40 cm, så længe dyrene er lige store. Fodr tre gange om dagen med små insekter, og sprøjt dem ved hvert foder. Ungerne vokser hurtigt, og hannerne vokser hurtigere end hunnerne, så kalk og UVB er afgørende for knoglerne.

Sundhed og typiske fejl

De fleste problemer skyldes fejl i opsætningen: for lidt varme, for lidt UVB, for lav fugt og for ensidigt foder. De typiske problemer er:

- Knogleskørhed (metabolisk knoglesygdom) ved for lidt UVB og kalk. Giv UVB og støvede insekter.
- Udtørring ved for lav fugt: indsunkne øjne og løs hud. Giv regn flere gange om dagen og kontakt dyrlæge.
- Parasitter i mave og tarme, især hos vildfangne dyr. Få en afføringsprøve undersøgt.
- Forbrændinger på kraven og hovedet fra for nære varmelamper.
- Stress, der giver sky dyr, som ikke æder, og et svagt immunforsvar.
- Æglægningsvanskeligheder hos hunner uden egnet lægge-sted.

Kontakt en dyrlæge ved sløvhed, appetitløshed, hævede led eller problemer med hudskifte.

Læs mere: Typiske sygdomme og tegn på sygdom

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.